

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5 uri zvečer. Uredništvo in upravništvo: Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrt leta K 1.—. Za vse druge države in Ameriko K 5.60. — Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Save“ v Kranju. Inerate, naročnino, reklamacije pa na uprav. ništvo „Save“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovoljivo frankirati. Brezimi dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — Inerati: štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin. za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inserati po dogovoru. Inserati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjavi: „Sava“, Kranj Čekovni račun pri c. kr. poštno-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Speči Homer.

Dne 20. in 26. novembra 1913, ko se je vršila volilna borba za deželni zbor, poslal nam je deželni odbor več popravkov glede trditve, ki so bile natisnjene v našem listu meseca oktobra, septembra in celo meseca avgusta lanskega leta in ki so se tikale deloma ukrepov deželnega odbora in deloma tudi drugih stvari. Mi smo se branili ponatisniti te popravke.

Prvi sodnik je smatral naše postopanje za pravilno, ker ima naš tiskovni zakon očividni namen dati prizadeti stranki sredstvo na roko, da se upre ali ublaži trenutni učinek kake trditve v javnem glasilu s trenutno provizorno odredbo in nima nikakega smisla popravljati kako trditve čez mesec, ko je že davno pozabljena, in ker zahteva deželni odbor deloma popravek trditve, ki z njim niso v nikaki zvezi.

Na pritožbo državnega pravdnštva pa je deželna sodnija v Ljubljani kot vsključna sodnija dne 17./2. 1914 razsodila v nasprotnem smislu, ker nazor prvega, da je zahteva zakasnela nima podlage ne v tiskovnem ne v kazenskem zakonu in ker deželni odbor po § 19 t. z. lahko popravlja dejstva, ki niso v zvezi z njegovim uradnim slovanjem.

Ta bolj kratka nego jedrnata utemeljitev nima prepričevalne sile, pač pa bo imela občutne posledice, če se vzdrži, česar ne verujemo.

Vsak sodnik, ki noče postati avtomat ima dolžnost, da se ozira pri rešitvi konkretnega slučaja ne le na besedilo zakona, ampak tudi na njegov namen in na stvarni dejanski položaj. Sicer se lahko pripeti, da učinkuje zakon v nasprotnem smislu, nego je bil namen zakonodajalca.

Ko so se sestavljali poslovni redi za državni zbor in deželne zbornice in se je določila prostost govora, ni nihče mislil na to, da pride enkrat rod poslancev, ki bodo vporabljali prostost govora zato, da onemogočijo vsako parlamentarno delo.

§ 14 drž. zakona je hotel zakonodajalec skrbeti za državo v slučaju, da jo zadenejo kake nepričakovane, elementarne nezgode ob času, ko državni zbor ne zboruje. Niti sanjalo se ni zakonodajalcu, da bodo prišle vlade, ki bodo pošiljale državni zbor domu, da deloma zadoste besedilo postave in si dovolijo pod krinko tega paragrafa tisto, kar jim državni zbor noče dovoliti.

Zakon z dne 17./12. 1862 določa v § 19. kako se morajo popravki sprejemati in v § 21. da se mora sodnik v dotični zadevi izreči brez zamude če mogoče v 24. urah.

Zakonodajalec ni smatral za mogoče, da se bo čez petdeset let našel deželni odbor, ki je mirno prenašal kritiko v javnem listu skozi mesec in mesece, ko se je pa agitiralo za deželni zbor, je postal nervozen in je konec meseca novembra popravljal trditve, ki so bile tiskane že meseca avgusta in septembra, ki so bile že zdavnaj pozabljene in za katere se živ krst ni več brigal. In kako naj sodnik v tem slučaju zadosti določbi §. 21 da izreče sodbo v 24. urah in kak pomen ima ta določba, če se od njega zahteva konec novembra, naj prisili urednika popravljati trditve, ki so bile tiskane pred 3 meseci.

Stvar, ki se je skozi mesec v nemar puščala, naj naenkrat zopet postane nujna.

Druga istanca nima prav, če trdi, da nazor prvega sodnika ni vtemeljen ne v tiskovnem ne v kazenskem zakonu. Ravno nasprotno.

Sedanji tiskovni zakon je izpolnitev, novela h kazenskemu zakonu (§. 1). Kazenski zakon ima določbe o zastarelosti prestopkov zaradi žaljene časti in o zastarelosti meritorne tožbe. Določbe §§. 19 in 21 t. z. so izjeme, ožje, strožje določbe od določb splošnega kazenskega zakona, približno so to, kar je motena posest nasproti redni posesti pravdi.

Ali smemo zakonodajalcu podtikati namen, da je hotel pridržati stranki pravico do provizorija potem, ko je že ponehala njegova pravica do meritorne tožbe?

Ali naj ima stranka pravico zahtevati popravek še potem, ko nima več pravice tožiti zaradi žaljene časti?

Že po rimskem pravu je smatrati vsakdo za poštenega, dokler se mu ne dokaže nasprotno. In tudi naš zakonodajalec more imeti pred očmi le normalne ljudi in normalne razmere. O takih pa ni več govora, če državni poslanci na podlagi poslovnega reda obstruirajo, da iztisnejo kako koncesijo, če vlada vporablja §. 14 v nasprotnem smislu, nego je nameravan, ali pa če se kranjski deželni odbor sklicuje na §. 19 t. z. da bi preprečil agitacijo za njemu nasprotne kandidate.

Se manj pa imponira trditve vsključnega senata, da je deželni odbor opravičen zahtevati popravke o trditvah, ki niso v zvezi z njegovim uradovanjem, ker po §. 19 oblast ni omejena na dejstva, ki se tičejo njenega uradnega delokroga.

Grof Kinsky je rekel pri nekem sporu, da je premalo jurist, da bi mu bil predmet, ki je bil v razgovoru nejasen; mi pa smo premalo zvežbani v predpisih logike, da bi sledili temu pojmovanju vsključnega senata. Torej deželni odbor je legitimiran do popravka, ker mu v zakonu to ni prepovedano.

Vsled tega ker v zakonu ni nikake dotične določbe, naj bo deželni odbor opravičen, prisiliti našega urednika do gotovega dejanja.

Če bi pisali, da se je papež sprehajal po rimskem Corsu, da nosi Dalaj Lama višnjevi plašč, da je sultan pri zadnjem selamluku molil očenaš, je deželni odbor opravičen, zahtevati od nas, da to popravimo.

Mi smo bili do sedaj vedno mnenja, da je legitimacija v pravnem postopanju prav tako presojeti pri oblastvih, kakor pri zasebnikih, vedno smo mislili, da je legitimacija nekaj pozitivnega, da tiči v sorodstvu, v družinskem razmerju, v zakonitem predpisu ali v pogodbi. Popolnoma novo pa nam je, da je pri oblastvih legitimacija mogoča tudi zaradi tega, ker v zakonu ni prepovedana!

PODLISTEK.

Alphonse Daudet:

Župnik iz Cucugnana.

Abbé Martin je bil župnik . . . v Cucugnanu. Dober kakor kruh in zvest kot zlato, je ljubil svoje župljane, kakor oče svoje otroke. Cucugnana bi bil zanj paradiz na zemlji, ko bi bilo življenje župljanov le malo bolj odgovarjalo njegovim zahtevam. Ali kaj! V spovednici so predli pajki nemoteno pajčevine in ob veliki noči so ostale vse hostije nedotaknjene v ciboriju. Dobremu župniku je zbog tega krvavelo srce in vsak večer je prosil Boga, da bi mu milostno prisodil živeti vsaj še toliko časa, dokler ne spravi razkropljene črede zopet nazaj v hlev.

In kakor boste videli, ga je ljubi Bog uslišal. Nekega lepega dne je po evangeliju stopil abbé Martin na prižnico.

* * *

„Moji bratje,“ začne, „minolo noč — verjemite mi, ali pa ne — stal sem pred vratmi paradiza.“

Potrkal sem in sveti Peter mi odpre.“

„Glej, ti si, moj dobri Martin,“ reče, „kak ugoden veter je pa tebe pripihal? S čem sem ti lahko na uslugo?“

„Ljubi sveti Peter, ključke imaš in veliko knjigo vodiš; ali mi ne moreš povedati — če morda nisem preradoveden — koliko Cucugnana je v paradizu?“

„Ne vem, zakaj bi ti to odrekel, ljubi Martin. Sedi in skupaj bova pogledala.“

In sveti Peter vzame debelo knjigo, jo odpre in si popravi očala!

„No, pa poglejva. Cucugnana, praviš. Cu . . . Cu . . . Cucugnana. Tu je, Cucugnana . . . Ljubi Martin, ta stran je docela prazna. Niti duše . . . Nič manj, kakor ribjih kosti v purici.“

„Kako? Nihče ne bi bil tu iz Cucugnana? Nihče? To vendar ni mogoče! Poglej še enkrat, sveti Peter!“

„Nihče, moj dragi. Pa sam poglej, če misliš, da se šalim.“

Zacepetal sem z nogo in prosil nebo usmiljenja. Nato mi reče sveti Peter:

„Verjemi mi, ljubi Martin, in ne vzemi si to tako k srcu, saj te lahko zadene mrtvoud. Glavna stvar je, da tega nisi zakrivil ti. Tvoji Cucugnani bodo bržčas morali nekoliko časa v vicah čakati na vhod v nebesa.“

„Za božjo voljo, ljubi, dobri sveti Peter! Pomagaj mi, da jih saj lahko vidim in tolažim.“

„Rad, dragi prijatelj . . . Tu, obleci te-le sandale, kajti pota niso ravno najboljše . . . Tako, to je dobro . . . In sedaj pojdi naravnost. Vidiš, tu doli, na dum, v vogalu? Tam prideš do srebrnih vrat, ki so pokrita s črnimi križi . . . tu-le na desno roko . . . Tamkaj potrka, odprlo se ti bo . . . In sedaj ostani čvrst in bodi vesel.“

* * *

In hodil sem, in hodil! Kaka pot je to. Še sedaj me oblije kurja polt, ako samo mislim nanj. Ozka stezica, polna robidovja, svetlikajočih se biserov in sikajočih kač, me je vodila do srebrnih vrat.

„Klop, klop!“

„Kdo trka!“ vpraša raskav, žaloben glas.

„Župnik iz Cucugnana.“

„Od kod?“

„Iz Cucugnana.“

„A tako! . . . Vstopi!“

Vstopil sem. Velik, lep angel s perutnicami, turoben kakor noč, v obleki, bliščeči kakor dan, z diamantnim ključem ob pasu je pisal hitro v velike knjige, ki so bile se debelejšje od onih svetega Petra . . .

„No, kaj hočeš? Kaj zahtevaš pravzaprav?“ reče angel.

„Lepi angel božji, vedel bi rad, ako nisem morda preradoveden, ako so tu Cucugnani?“

„Kdo?“

„Cucugnani, ljudje iz Cucugnana . . . jaz sem namreč njih župnik.“

„Ah, abbé Martin, kajne?“

„Na uslugo, gospod angel.“

* * *

„Ti praviš torej Cucugnana . . .“

In angel odpre svojo knjigo ter lista v njej, v tem ko si poslini prste, da lahko hitreje preobrača posamezne liste . . .

Vsklicna instanca je v tem slučaju zadnja in proti sodbi ni pravnega leka, vendar mislimo, da je sodba nevzdržljiva, ne samo ker je pravopomotna, ampak tudi zaradi mučnih njenih posledic. Ta sodba se ne tiče samo nas, ampak vsega časopisja in ne samo naprednega časopisja.

Ta duhoviti trik deželnega odbora znajo pri prihodnjih volitvah posnemati tudi naprednjaki in tudi klerikalci niso v stanu imunizirati vseh svojih listov.

Zaradi tega ne bo odveč, če se za to sodbo zanima širša javnost, da se razmere pojasne. In, če bodo pri prihodnjih volitvah politični brezhlacniki delali zopet huzarske skoke, se mora doseči, da jim saj sodniki pri tem poslu ne bodo držali stremen.

Avstrijska špicjaliteta — korupcija.

Komaj je vsaj nekoliko potihnil zadnji avstrijski škandal Dlougosz-Stapinski, že je svet izvedel o novi, skoro neverjetni aferi, ki se je pripetila na Češkem. Vsa zadeva je tako podla, tako gorostasna, da bi človek obupal nad avstrijskimi razmerami.

Stvar je v kratkem sledeča:

Češki „Narodni Listy“ so nedavno tega prinesli senzačno vest, da je načelnik narodnih socialcev, sodnik dr. Šviha že leta v službi vladne policije in da je bil on tisti, ki je vladi izdajal vse ukrepe čeških strank. „Narodni Listy“ objavljajo že tudi dokaze za to trditev. Glasom teh je dr. Šviha stopil v službo policije v letu 1910 za mesečno plačo 800 kron. Podpisaval se je vedno z imenom „Wjener“. Nalogo je imel, da poroča policiji o ukrepih političnih strank na Češkem. To je tudi redno izvrševal in večkrat je bilo naravnost sumljivo, kako je mogoče, da izve vlada tako hitro za vse, kar se zgodi v internem krogu češke strankarske politike. Bivšemu uredniku „Nar. Listov“ Anyžu je bila stvar že znana v letu 1911, a odlašal je vedno, razkrinkati dr. Šviha.

Kar se tu kaže svetu je tako neverjetno, da človek tega kratkomalo ne more pojmiti. Vsakdo je tudi pričakoval, da se končno stvar pojasni kot pomota. Žalibog pa se to ni zgodilo. Dr. Šviha se je pač poskušal upravičiti, a vsi njegovi ugovori so bili tako slabotni in dvomljivi, da se mora smatrati kot dokazano, da je bil načelnik narodno-socialne stranke in državni poslanec dr. Karl Šviha policijski konfident.

Strašna moralna propalost človeka, ki je c. kr. sodnik in katerega je zaupanje ljudstva izvolilo državnim poslancem, pa pri celi stvari še ni najhujše. Še dosti strašnejše je dejstvo, da si je najela državna oblast špijona. Saj ni samo v interesu ljudstva, da ostane parlament čist in da se obvarujejo poslanci vsake korupcije in nemoralnosti. Tudi za vlado bi moralo to biti prvi in glavni pogoj. Kaj je še podlejšega, kakor da se poslanca podkupi, da se ga vdinja za policijskega špijona, katerega se plača za izdajstvo lastne stranke?! V primeri s tem, je prizadevanje ruske vlade, si podkupiti avstrijske špijone, še

prav nedolžno. Redl v uniformi, Šviha v civilu, oba sta za judeževе groše prodajala svojo domovino. Kar pa je pri Švihi in njegovemu delodajalcu tem gnusnejše, je dejstvo, da je bil le-ta aktivni c. kr. okr. sodnik, ki je po državni oblasti pooblaščen soditi državljane. In tega moža si je praška policija vzgojila za špijona ter mu za to najumazanejšo delo plačevala mesečnih 800 kron. Ali gospodom pri praški policiji ni nikdar prišlo na misel, da bi bilo prav lahko mogoče, da se človek, ki se da podkupiti kot politik, isto tako da podkupiti kot sodnik. Ali se mogočni gospodje niso zgražali nad tem, da je bil oni sodnik, ki je delil pravico v imenu Njega veličanstva cesarja — navaden lump? Upoštevač človeško slabost se moramo tembolj zgražati nad zapeljivcem, ki je porabil neznačajnost in slabo gmotno stanje posameznika, da ga je kupil za najpodlejšše dejanje, ki se da misliti.

Saj je očitno, da avstrijski sistem vladanja ne more izhajati brez ogleduhov in denuncijantov. A naravnost kršenje ustave je, da se je najelo za to nečedno delo c. kr. okrajnega sodnika. Paragraf 14 naših osnovnih zakonov predpisuje namreč izrecno: „Justico je ločiti v vseh instancah od uprave.“ Ta paragraf vendar jasno pove, da ne sme biti policijski konfident niti predsednik najvišjega sodnega dvora, niti navaden okrajni sodnik. Sodnik v službi policije postavlja naravnost na glavo naravno razmerje med justico in policijo. Saj je vendar policija tu, da služi justici in ne narobe.

A višje oblasti so naše prav enostavno pot. Pravijo namreč, da niso ničesar vedele o početju dr. Švihe. To pa naj verjame kdor hoče, vsak kdor ima le najmanjšo porcijo možgan v glavi, se bo smejal taki logiki. Saj poročila špijona v sodnijski sukni niso bila namenjena temu ali onemu, nego vladi. In o poročevalcu ne bi bil vedel češki namestnik, notranji minister in ministrski predsednik? Predočimo si vendar stvar. Iz Prage pošlje policijski načelnik na Dunaj poročilo, kaj vse se je sklepalo v narodno-socialni stranki in ministrom niti ne pride na misel poprašati, odkod dobi njih praški policijski organ ta poročila? Tega niti komplet norec ne bo verjel. So pač čudna pota avstrijske politike!

A še nekaj je, česar človek pravzaprav ne more pojmiti. Mladočehi so za vse to vedeli že leta 1911, in ničesar niso storili, da bi bili preprečili ta lopovstva. Zakaj pač niso tega storili? Ali se je njih moralni čut šele sedaj zbudil, ko so jim jeli očitati narodni socialci, da so se dali podkupovati iz dispozicijskega fonda. To sumljivo molčanje Mladočehov je ravno tako obsojanja vredno, kakor narodno izdajstvo dr. Švihe.

Mladočehom se je namreč v zadnjem času očitalo, da so dobili za svoj volilni sklad iz vladnega dispozicijskega fonda 40.000 kron. „Nar. Listy“ so temu oporekali in trdili, da so Mladočehi dobili le 32.000 kron a ne iz dispozicijskega fonda, nego iz žepov treh čeških ministrov Pacaka, Foršta in Fiedlerja. Če je že ta trditev precej neverjetna, postaja naravnost sumljiva, ako se čita opravičevanje bivšega ministra Foršta.

Mož zastopa stališče, da se dispozicijski fond redno dovoljuje vsako leto vladi, da torej

ni nič nemoralnega, jemati iz tega zaklada dena za strankarske namene. Ta fond je na razpolago vsem ministrom, torej tudi češkim, in naravnost nespametno bi bilo, ako bi ga le-ti tudi ne uporabljali.

Čudni nazori so to!

Tudi iz tega slučaja dr. Švihe se jasno vidi, da je nastalih koruptnih razmer in vse nemoralnosti v javnem življenju kriva edinole vlada. Živeti ne more brez denuncijantov in ogleduhov in pravo zadoščenje ji je, vohati po vseh kotih po veleizdajnikih. Sama se čuti že tako trhlo, da več s pošteni in odkritimi sredstvi ne more izhajati. Zato sistematično vzgajanje ogleduhov v vseh panogah državne uprave. Zato dispozicijski fond. Manjka samo še, da se podeli različnim dr. Šviham — kako odlikovanje, da se spozna avstrijski sistem tudi na zunaj.

Shod volilcev.

V sredo zvečer so se zbrali napredni deželnozbornski volilci mesta Kranja v gostilni g. Marije Mayrjeve, da jim njih izvoljeni poslanec dr. Karl Triller poroča o zadnjem zasedanju deželnega zbora.

Polni so bili gostilniški prostori in pazno so poslušalci sledili temeljitim izvajanjem dr. Karla Trillerja ter ljubljanskega župana dr. Ivana Tavčarja. Viharno ploskanje je pozdravilo govornika, čulo se je med njunimi izvajanji navdušeno ploskanje in frenetičen aplavz je sledil končanemu govorom. Bil je to večer eminentne važnosti v politični zgodovini kranjski in pokazal je, da je kranjski volilec začel mnogo intenzivneje zasledovati politično življenje. Pomanjkanje prostora nam brani izvrstna govora prinesiti v celoti. Naj sledi zato le kratak obris.

Ob pol 9. uri zvečer otvori v imenu sklicateljev g. Ciril Pirc shod, pozdravi navzoče ter predstavi deželnega poslanca dr. K. Trillerja, župana ljubljanskega, nekdanjega poslanca skupine Kranj-Škofja Loka dr. Iv. Tavčarja (viharno ploskanje) ter vladnega zastopnika komisarja Friedla. V. Rus predlaga, za predsednika shoda C. Pirc a, ki prevzame predsedstvo, ter v kratkih, temeljitih besedah oriše sedanji položaj v deželi, ki je nevzdržljiv vsled brezumnega gospodarstva klerikalcev.

Nato povzame besedo dr. K. Triller, viharno pozdravljen od obilega občinstva. Predstavi se kot sicer izvoljeni a nepotrjeni in neverificirani poslanec skupine Kranj-Škofja Loka. Zahvali se za izvolitev, a ta izvolitev ni našla milosti pri klerikalcih. Upali so na sigurno zmago v tej skupini, ker pa se jim je ta up izjalovil in je bila večina glasov majhna, so skušali, kako bi mandat razveljavili. Dober vzrok so imeli v tem, da škofje-loška komisija, ki je bila klerikalna, ni pustila voliti petim volilcem, ki so volili že v kmetski kuriji. A deželni odbor je izjavil, da je vseskozi pravičen in v svoji veliki pravičnosti razveljavi tudi sklep lastnih pristašev. Ko so pa širje od teh kmetov, katere klerikalna volilna komisija ni pustila voliti izjavili, da bi oni volili dr. Trillerja, je referent Pegan naenkrat našel, da neverifikaciji pravzaprav ni kriv dogodek pri loški komisiji, nego pomanj-

„Cucugnan,“ reče globoko vzdihujoč . . . „Prijatelj Martin, tu v vicah nimamo nikogar iz Cucugnana.“

„Jezus, Marija in Jožef! Nihče iz Cucugnana v vicah! Veliki bog, kje pa so potem?“

„E, častiti mož, v paradizu so. Kje pa hočeš, da bi bili?“

„Ali saj ravno kar prihajam iz paradiza . . .“

„Ti prihajaš od tamkaj? . . . No torej?“

Tamkaj jih tudi ni? . . . Ah, dobra mati angelov!“ . . .

„Kaj pa torej hočeš, gospod župnik? Ako niso v paradizu, pa tudi ne v vicah, se prav lahko ugane, kje da so: bržčas so . . .“

„Sveti križ! Jezus sin Davida! Oh, oh, oh! Ali je to mogoče? . . . Oh, mi ubogi! Kako pa naj jaz pridem v paradiz, ako ni tamkaj mojih dobrih Cucugnanov?“

„Slušaj, moj ubogi Martin, ker hošeš biti na vsak način siguren ter se na lastne oči prepričati, kako stoji stvar, teci to stezo navzdol. A teci, ako znaš tekati. Na levo boš našel velika vrata. Tam lahko izveš vse natanko. Bog ti pomagaj!“ In angel je zaprl vrata.

Bila je dolga steza, tlakovana z žarečim ogljem. Opotekal sem se, kakor da bi bil pijan, pri vsakem koraku sem se spotaknil. Kakor me bi bili potegnili iz vode, na vsakem lasu je visela kaplja znoja in žeje sem mislil poginiti . . . A hvala sandalom, ki mi jih je posodil sveti Peter, si saj nisem opeknel nog.

Ko sem, skakaje z noge na nogo, storil nebroj napačnih korakov, vidim na svoji levi vrata . . . kaj vrata, veliko odprtino, ki mi je zijala nasproti liki vrata velikanske peči. Oh, ljubi otroci, kak pogled! Tu me niso vprašali po imenu, tu niso imeli sporeda. Tu vstopite neprijavljeni, kakor stopite vi ob nedeljah v krčme.

Potil sem debele kaplje, a vendar me je mrazilo. Lasje so se mi ježili. Dišalo je po osmojenem, po zažganem mesu. V nos mi je udaril smrad, kakor oni, ki se razširja po našem Cucugnau, kadar žge kovač Eloy podkev starega osla, da ga podkuje. Sape mi je nedostajalo v tem posmojenem, smrdljivem zraku. Slišal sem strašno vpitje, vzdihljaje, rjojenje in kletve.

„No, ali boš vstopil ali ne!“ zavpije nad menoj rogati demon, poskušajoč me nabosti z velikimi vilami.

„Jaz? Jaz ne vstopim. Jaz sem božji prijatelj.“

„Božji prijatelj si . . . No, lopov, kaj pa hočeš potem tukaj?“

„Prihajam . . . oh, ni mi več moči vzdržati se na nogah . . . prihajam od daleč . . . in sem hotel ponižno vprašati . . . ali . . . ali je morda slučajno . . . tu . . . kdo iz Cucugnana . . .“

„Grom in strela! Ne delaj se tako neumnega. Kakor da ne bi vedel, da se nahaja tu ves Cucugnan. Pridi bližje, grdi gavran, in poglej notri, da vidiš, kaj tu počnemo s tvojimi famoznimi Cucugnani . . .“

In pogledal sem v strašen plamenski vrtinec: Dolgega Coq-Gallina, ki se je tolikokrat napil ter mučil svojo ubogo Claivono.

Videl sem Catarineto . . . ono z debelim nosom . . . ki je sama spala v skednju . . . Saj se je še spominjate . . . vi lopovi! . . . Toda dovolj, saj sem že itak preveč povedal.

Videl sem Pascala, onega, ki je pridelaval svoje olje iz oliv Juliena.

Videl sem Babito, žanjico, ki je kradla iz snopov z obema rokama.

Videl sem mojstra Grapasija, ki je vedno tako ceno mazal kolesa svoje samokolnice.

In Dauphino, ki je vodo iz vodnjaka tako drago prodajala.

In Tartillarda, ki je, kadar me je srečal z monstranco, mirno šel svojo pot, kapo na buči in pipo v gobcu, ošaben kakor Artaban . . . kakor bi srečal psa.

In Coulau s Cetto, in Jaquesa, in Pierra in Tono . . .

* * *

Otrpneli, blede strahu so vzdihovali poslušalci. V odprtem peklju je videl ta svojega očeta, oni svojo mater, drugi svojega deda, tretji svojo sestro . . .

„Sami uvidite, ljubi bratje,“ je nadaljeval dobri abbé Martin, „sami uvidite, da tako ne more iti dalje. Vaše duše so mi izročene in jaz vas hočem obvarovati prepada, v katerega se nameravate pogrezniti. Jutri se spravim na delo; ne kasneje kakor jutri. In dela ne bo primanjko-

Anžè v „Revčku Andrejčku“: Že vem, kaj smem misliti . . .

Ni res — ampak res je. V zabavo naših cenjenih čitateljev smo torej prinesli zadnjo soboto popravke, ki nam jih je pošiljal naš veleslavni deželni odbor tik pred lanskoletnimi deželnozborskimi volitvami. Namen teh popravkov je bil prozoren. Lampe je ustanovil v dež. odboru popravkarski biro, da bi onemogočil s tem upravičeno kritiko klerikalnega gospodarstva v kranjski deželi. Mož se ni dolgo premišljal in je popravljaj, kar mu je ravno prišlo pod roko. Nekeferi teh famoznih popravkov so naravnost klasični. „Ni res, da je šel Bartol v Ameriko, ampak res je, da ni šel v Ameriko.“ — Ni res, da so klerikalci pisali v imenu neživečega inženjerja Tschermaka v nek praški list, ampak res je — da je sam belzebub bodil takrat v podobi Tschermaka po Kranjski ter bil v svoji peklenski navdušenosti napram klerikalcem tako v ljudem, da je pisal o rentabiliteti in sigurnosti Završnice članke v praški list, ki so naravnost izzivali posmeh vseh onih, ki pojmiyo besedo hidroelektrika. — „Ni res, da bi bil dež. odbor naročil županstvu, da morajo predložiti imenike porotnikov dež. odboru, ampak res je, da je dež. odbor poslal županstvu le navodila, v katerem navodilu se je ravno zahtevalo, da poročajo županstva o sestavu porotnih imenikov i. t. d. „Ni res ampak res je . . .“ Najboljši dokaz o verodostojnosti teh popravkov pa je oni o katerem smo trdili, da so klerikalci pet in pol let denar razsipali, ga metali proč in plačevali njim svoje pristaše, investirali ga tja, kjer so mislili, da dosežejo — ne gospodarski — ampak politični efekt in da so končno prišli do tja, da stoje pred praznimi deželnimi blagajnami. Po popravkarski tehniki deželnega odbora je res, da se denar ni razsipal in ne proč metal, niti porabil za plačevanje pristašev S. L. S. in investiral v dosego političnih efektov. „Res pa je, — po Lametu, — da se je v deželni upravi varčno, pametno in pošteno gospodarilo in da se je deželni denar porabil za potrebne, občekoristne in dobrodelne namene, kakor tudi, da deželne blagajne niso prazne. Dalje naj bi bilo tudi res, da se je dobro in pametno gospodarilo v deželni upravi kranjski. Ta imenitni popravek so nam gospodje poslali 20. novembra lanskega leta — to se pravi, tik pred volitvami, ker je bilo nujno potreba, da se volilce „farba“ z vsemi barvami kalejdoskopa. Že takrat so gospodje vedeli, da je do pičice res, kar smo pisali. Navzlic lastnemu prepričanju pa je bilo treba utajiti vsa faktučna dejstva ter metati volilcem pesek v oči, katerega itak tudi ne bodo plačali. Zla usoda, ali bolje, vsa gori navedena dejstva, katere kranjski deželni finansje drznega čela popravlja, pa so zahtevala, da se praznota v deželni blagajni, ki je nastala vsled „umnega in varčnega“ gospodarstva klerikalcev v deželi, čimprej zopet napolni. In tako smo doživeli v zadnjem zasedanju deželnega zbora kolosalno presenečenje, da je vzlic „umnega in varčnega gospodarstva“ treba najeti nad 6 in pol milijonov novega posojila ter naložiti 1.600.000 novih davkov. O trditvi, da ni res, da postopa večina deželnega zbora pristransko, ne bomo govorili. Nepristranost deželnozborske večine z deželnim glavarjem vred, je tako znana, da čivkajo v njej ne samo kranjski, ampak tudi dunajski vrabci na strehah. Spomniti je treba le na premovanje telet v Beli Krajini ali pa na odpis deželnega posojila dolenjskim klerikalnim vinogradnikom, ali na ne samo „strogo nepristransko“ nego celo kulantno in protežujoče postopanje deželnega glavarja napram naprednim poslancem v sejah deželnega zbora. Razveljavljenje dvojih naprednih mandatov, izključitev poslanca Ribnikarja, prepovedan vstop urednika „Slov. Naroda“, vse to kaže nad vsak dvom višeno nepristranost deželnozborske večine in njenega glavarja. — Ni torej res, ampak res je — kar so si mislili naši bralci, ko so čitali famozne popravke deželnega odbora.

Kakor riga lačno osle, ki je po daljšem brskanju staknilo nekaj zanikernega osata, prav tako riga včerajšnji „Gorenjec“ samega veselja, ker je imel priliko v zadnji „Savi“ čitati šepaste uradne proizvode iz popravkarske kovačnice deželnega Hefajata. Obrekljiva čunja, ki je na svojo sramoto morala minule mesece ponovno prinašati izjave, popravljati svoje laži in poleg tega šteti na stotine svitlih kronic, da je ni zadela še strožja kazen, ta obrekljiva čunja vidi seveda v tem neko zadoščenje in tolažbo, ker je „Sava“ morala priobčiti uradne popravke deželnega odbora. „Gorenjec“ pa ne pomisli, da je moral ponatisniti izjave, ker je pisal neresnico, dočim je „Sava“ morala ponatisniti popravke samo zato, ker so bili — uradni. Mi sprva nismo hoteli objaviti popravkov, ker smo pisali resnico in ker uradnih popravkov deželnega odbora po § 19. tiskovnega zakona nismo smatrali aktualnim in še manj stvarnim. In prvi sodnik nam je dal prav! Če je pa slavna deželna sodnija mnenja, da se popravljajo lahko dejstva še čez leta in da urad lahko popravlja tudi dejstva, ki niso v zvezi z njegovim uradovanjem, potem smo se seveda morali ukloniti sodbi modrih sodnikov. Toda ta sodba

je dvorezen nož, in „Gorenjec“, ki pride tako rad v navskrižje z resnico, hčerko božjo, je pač zadnji, ki bi imel vzroka se je veseliti. Kaj ko bi prišlo načelništvu „Okrajne bolniške blagajne“ na um, in bi začelo uradno popravljati v „Gorenjcu“ lanske nesramne napade na ta zavod? Po nazarju deželne sodnije bi n. pr. tudi lahko okrajno glavarstvo ali pa vsak drugi urad uradno popravljaj včerajšnje „Gorenjčeve“ laži glede zadolženja mesta Kranja. In če bi „Gorenjec“ pisal, da sta kranjski dekan Anton Koblar in šmartinski župnik Anton Šarc najboljša prijatelja, bi z isto pravico mestno županstvo v Kranju lahko zahtevalo uradni popravek, da kranjski tehant in šmartinski fajmošter nista najboljša prijatelja, marveč, da se oba gospoda Antona gledata kakor pes in mačka. S temi vzgledi smo hoteli „Gorenjcu“ samo namigniti, da naj bo radi tolmačenja § 19. tiskovnega zakona po deželni sodnji nekoliko bolj previden, da ne bo posledic te rabsodbe občutil na lastni koži. Bojimo se le, da pri „Gorenjcu“ ne bomo našli poslušnih ušes, kajti „Gorenjcu“ deliti pametne nasvete, je prav tako nevhvaležno delo, kakor cokljarija prepričevati, da je žepni robec potreben rekvizit kulturnega človeka.

Na poti pokore. Cenjenemu moniterju iz kranjskega farovškega smetišča seveda tudi niso dali miru popravki Lampeta, katere mo priobčili v zadnji številki „Save“. Tepčasti skribifaks kar vriska veselja in zadnji smo, ki bi mu hoteli kratiti to zabavo. Saj ne izkažemo vsakemu časti, da mu posvetimo krepko brco! Dobro bi le bilo, da bi cenjena gospoda Tone in Vinko, prihodnjič povedala, koliko sta prispevala ne za ljubljanske reže — ampak za liberalne ustanove v Kranju in Trzinu v času zadnjih štirih tednov, radi nakupljenih lažij v njih lajhžurnalu.

Nadomestna volitev na Notranjskem. V četrtek se je vršila na Notranjskem nadomestna volitev mesto pokojnega poslanca Ig. Žitnika. Klerikalni kandidat Jože Gostinčar je dobil 3505, napredni kandidat Ivan Urbančič 2455 glasov. Število klerikalnih glasov je padlo za 231 glasov, dočim so napredni glasovi poskočili za 236 glasov. Zvezda klerikalne slave je v zatonu.

500letnica ustoličenja zadnjega koroškega vojvode na Gospodsvetskem polju. Dne 18. marca bo preteklo 500 let, odkar je bil Habsburžan Ernst Železni kot koroški vojvoda zadnjikrat ustoličen v slovenskem jeziku na Krnskem gradu na Gospodsvetskem polju.

Gorenjska sokolska župa v Kranju priredi v četrtek, dne 19. marca 1914 ob 5. uri popoldne v Sokolski telovadnici v Kranju dr. Kušarjev dan spojen s proslavo 500letnice ustoličenja zadnjega koroškega vojvode na Gospodsvetskem Polju. — Vspored: 1. Anton Foerster: „Podajmo si roke, Sokoli!“ 2. M. Marinček: Predavanje: Sokolstvo in dr. Kušar. 3. Anton Foerster: „Pesem koroških Slovencev.“ 4. Fr. Dolžan: Predavanje: 500letnica ustoličenja zadnjega koroškega vojvode na Gospodsvetskem Polju. 5. Nastop članov: Vaje na konju in drogu. 6. Oskar Dev: Koroške narodne pesmi: a) Dober večer luba dakle. b) Gorjanska. 7. Nastop članic: Rajalne vaje. 8. Alegorična skupina s petjem. Vstopnina 40 vin. — Obilno udeležbo se priporoča.

Umrla je včeraj v Kranju gospa Marija Jenko v visoki starosti 74 let. Naj ji bo zemljica lahka.

Ustanovni občni zbor društva obrtnikov v Kranju se je vršil v nedeljo, dne 8. marca t. l. v zadružni pisarni. Predsednik pripravljalega odbora g. Ivan Potočnik otvori ob 10. uri občni zbor ter pozdravi v svojem nagovoru navzoče obrtnike. Občnega zbora se je udeležilo od 500 povabljenih

obrnikov do 80. Predsednikom zborovanja je bil izvoljen g. Lovro Rebolj, ki v svojem govoru razlaga namen društva. Konečno bodri obrtnike, da brez razlike strank pristopijo k temu važnemu obrtnemu društvu. Društvu je prijavilo svoj pristop 51 obrtnikov. G. Rudolf Jeglič prečita društvena pravila ier razloži nekatere zborovalcem nejasne točke pravil. Isti predlaga tudi, da se volitve izyriše z vzklikom, kateri predlog je bil sprejet. Pri nato sledečih volitvah je bil izvoljen predsednikom društva g. Ivan Potočnik, podpredsednikom pa g. Lovro Rebolj, oba iz Kranja. Odbornikom so bili izvoljeni gg. Peter Kobal, Jernej Tomelj, Franc Holzhaeker, Ivan Šuštaršič, Josip Zmet, Jernej Ručigaj, Rudolf Florjančič, in Anton Drukar, vsi iz Kranja in gg. Franc Bajželj iz Stražišča in Josip Rajgelj iz Orehka. Namestnikom pa se izvolijo gg. Josip Fuso, Rudolf Jeglič, oba iz Kranja, Anton Markelj iz Trziča, Valentin Ješe iz Srednjega Bitnja in Janez Pelko iz Visokega. Gg. Ivan Anzelc v Kranju in Andrej Ribič pa se izvolita preglednikom računov. Po izvršenih volitvah se zahvali g. Ivan Potočnik za izvolitev predsednikom, ter omenja, da bo storil, kolikor je v njegovi moči, da se bode društvo pod njegovim vodstvom razvilo. Konečno se zahvali še g. Lovro Rebolj za izvolitev podpredsednikom ter omenja, da bo prva naloga odbora, da pripravi do prihodnjega občnega zbora spremembo pravil, v kolikor te ne odgovarjajo društvu koristim. Nato zaključil predsednik občni zbor s pozivom na zborovalce, da agitirajo, da pristopi k društvu čim več članov.

Rojstvo, življenje, trpljenje in smrt Jezusa Kristusa. Kinematograf „Ideal“ v Ljubljani v hotelu „pri Maliču“ si je preskrbel za čas od petka, 20. marca do četrтка, 26. marca naravnost izredno, krasno kolorirano sliko pod gorenjim naslovom. Film je najnovejšo delo francoske tvrdke Pathe freres, ki prekaša vse dosedanje slike. Naravnost mojstrsko delo vzbuja splošno pozornost ter ni samo iz cerkvenega, nego tudi iz umetniškega stališča vsega občudovanja vredno. Slika se deli v tri glavne dele: I. Rojstvo in detinstvo Jezusa Kristusa. II. Javno življenje in čudeži Kristusovi. III. Trpljenje in smrt Kristusova. V čudovitih barvanih slikah se nam tu predstavlja vsa življenska pot našega Izveličarja. Predstava traja eno uro in pol in le želeti bi bilo, da nihče ne zamudi ugodne prilike, pogledati si umetniško in mojstrsko izdelano sliko.

† **Ana Fister.** Dne 9. sušca pokopali smo vzor-gospodinj, predobro mater, gospo Ano Fister v 66. letu starosti. Pokojna je sestra generalnega majorja Josipa Tomšeta pl. Savodolskega. Zapušča štiri odrasle sinove in štiri hčerke, ki so vsi dobro preskrbljeni. Med sinovi je starejši Ivan, trgovec, Franc je višji c. kr. nadživinozdravnik v Labodu na Ogrskem. Alojz je doma na posestvu in Rudolf je adjunkt pri južni železnici. Kako da je bila pokojna priljubljena, pokazal nam je pogreb, kakršnega še ni imela Ovsiška fara. Gospa Fister je bila jako dobra za uboge, kar je dala desnisa ni vedela levica. Bog ji daj večni mir in pokoj in večna luč naj ji sveti.

Nov poštni urad. C. kr. trgovinsko ministstvo je dovedilo ustanovitev poštne urada v Naklem pri Kranju. Služba poštarice je že razpisana.

Kdor hoče klavir uglasiti, naj to naznani občinskemu tajniku g. Šmigovcu. Prihodnje dni pride v Kranj izvrsten uglaševatelj klavirja, ki bo od klavirja zahteval samo 6 K namesto 8 K, kakor je bilo doslej običajno.

Slov. pevsko društvo „Ljubljanski Zvon“ v Ljubljani priredi v sredo, 18. marca 1914 v veliki dvorani „Mestnega doma“ ljudski koncert. Sode-

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je poklical k sebi vsemogočni Bog našo iskreno ljubljeno mater, oziroma sestro, teto, svakinjo in staro mater, gospo

Marijo Jenko

včeraj, dne 13. marca, ob 2. uri ponoči po dolgi, mučni bolezni, prevideno s svetotajstvi za umirajoče v 74. letu njene dobe.

Pogreb nepozabne ranjke se vrši danes, dne 14. marca 1914 ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče.

Blago rajnico priporočamo v blag spomin!

Kranj, dne 14. marca 1914.

Žalujoči ostali.

Brez posebnega obvestila.

lujejo: koncertna pevka gdč. Ivanka Hrastova (sopran), gosp. profesor dr. Fran Ilešič, pianist gosp. Anton Trost in mešani zbor „Ljubljanskega Zvona“. Začetek ob 8. zvečer.

Devica orleanska. Ta zares krasni film, ki nam predstavlja veliko historično senzacijo v štirih dejanjih bo videti v kino J. Nadišar v soboto 14., nedeljo 15. in ponedeljek 16. marca. Predstave so v soboto ob 2., 4. in 8.; v nedeljo ob 9. uri dopoldne in ob 1., 3., 5., 7. in 9. uri popoldan in zvečer ter v ponedeljek ob 1., 5. in 8. popoldan in zvečer. Cene so vsled visokih nabavnih stroškov nekoliko zvišane. „Devica orleanska“ je senzacija prve vrste. Izredno krasno izdelan film nam predstavlja življenje in smrt te izredne deklice, ki je prišla francoskemu kralju Karlu na pomoč proti zmagovitim Angležem. Vidimo nje zmagovite pohode v vojni in končno nje tragično smrt na gromadi. Predstava je primerna za mladino. Film je dolg 1600 metrov in traja predstava skoro 2 uri. Poleg tega je na sporedu še veseloigra „Buch kot vojak“ in krasni naravni posnetek: Ob benečanski obali in tamošnja industrija.“ — Dne 18., 19. in 20. aprila se bo pa predvajalo umetniško delo v barvah: Rojstvo, življenje, trpljenje in smrt Jezusa Kristusa.

Kozolec je zažgal neznan zlikovec posestnici Ani Brezarjevi na Primskovem dne 1. sušca okoli 8. ure zvečer. Ogenj je napravil nad 100 kron škode. Kozolec ni bil zavarovan. Domačinom se je po napornem delu posrečilo ogenj omejiti.

Nesreča. V Zvirčah je pri rezanju krme udaril gepelj posestnikovega sina Petra Pogačnika tako nesrečno v trebuh, da mu je počilo črevo. Okrožni zdravnik ga je lečil doma, a ker je bilo vedno slabše, so poklicali še dr. Havlina iz Tržiča, ki je Pogačnika takoj poslal v ljubljansko bolnišnico. Vzlic takojšnje operacije ni bilo mogoče mladega življenja rešiti in je Peter Pogačnik v ponedeljek umrl. Truplo so prepeljali iz Ljubljane na dom ter čakali v sredo pri podbreškem znamenju na „častitega“ gospoda podbreškega župnika Vencla. Bržčas pa je bilo prečastitemu vreme preslabo — snežilo, deževalo in pihalo je na vse pretege — in pustil je mrtvaški sprevod čakati nad četrt ure. Kake volje so bili pogrebci nad to izredno uljudnostjo njih župnika, je lahko misliti.

Osumljena tatvine. Preteklo nedeljo je orožništvo aretiralo v nekem gozdu pri Sneberjih 45 letno ciganko Katarino Levakovič, ki je na sumu, da je izvršila pretekli mesec na Sneberjih neko tatvino. Ciganko, ki je imela pri sebi šest otrok, je orožništvo izročilo okrajnemu sodišču.

Pazite na otroke! 10. sušca t. l. je zaklenila čevljarjeva žena Frančiška Sedej v Bistrici pri Tržiču svoji dve 3 in 5 let stari hčerki Ljudmilo in Marijo v kuhinjo in šla prat k kakih 200 korakov oddaljenemu studentu. Kmalu po njenem odhodu zaslišala je v isti hiši stanujoča Lucija Kopač v kuhinji vpitje in kričanje. Hotela se je prepričati, kaj se v kuhinji godi, toda kuhinja je bila zaklenjena. Hitro je poslala svojega sina po Sedejevo k studentu. Ko so odprli kuhinjska vrata ležale sta obe deklici na tleh, na njih pa je gorela obleka. Hitro so jih polili z vodo, bilo pa je že prepozno, kajti kmalu na to je izdihnila vsled opeklin starejša deklica Marija, mlajšo so poslali v ljubljansko bolnišnico, ki pa je 11. t. m. tudi že umrla. Nesreča se je pripetila vsled nepredvidnosti matere, ki je pustila v štedilniku ogenj, poleg tega pa še zaklenila kuhinjska vrata, da tudi sosedje niso mogli takoj priskočiti otrokoma na pomoč, ki sta se najbrže pri štedilniku z ognjem igrala, pri čemur se jima je vžgala obleka.

Listnica uredništva.

Vsem dopisnikom! Radi preobitega gradiva smo morali odložiti več dopisov in poročil. Prosimo nekoliko potrpljenja. Pride vse na vrsto.

Kino J. Nadišar.

V soboto 14., nedeljo 15. in ponedeljek 16.

Devica Orleanska.

Velika historična senzacija.

Prodaja hiše.

V Kamniku je hiša št. 79 pod zelo ugodnimi pogoji in po zelo nizki ceni na prodaj.

Vpraša naj se pri tvrdki

Maks Stössl, Celovec.

Stanovanje in več suhih skladišč sprejme v najem s 15. aprilom. A. Adamič :: Kranj

Lepa meblovana soba

se da v najem. Kje pove upravništvo „Save“.

Prodaja olja, šivank, nadomestnih delov i. t. d. Prejemanje popravil.

Samo v prodajalnah s poleg sto-ječim izveskom.

60 30-1

Kranj, Glavni trg št. 119

Okrajna bolniška blagajna v Kranju.

Št. 68.

Razglas.

59 2-1

V smislu §§ 29. in 30. blagajničnih pravil in sklepa načelnštva od 23. februarja 1914 št. 48 in 9. marca 1914 št. 64 razpiše podpisano načelnštvo na podlagi pravomočnih volilnih imenikov

volitev odposlancev in zastopnikov

na občni zbor

okrajne bolniške blagajne v Kranju

katera se bode vršila dne 5. aprila 1914 od 1/2 11. do 1/2 12. ure dopoldne v mestni ubožnici v Kranju v Pungradu.

Voliti je skupaj glede na število blagajničnih članov 36 odposlancev-delojemalcev, ter 18 namestnikov in 18 zastopnikov-delodajalcev, ter 9 namestnikov, kateri se razdele:

1. na občino Kranj: 28 odposlancev in 14 namestnikov — 14 zastopnikov in 6 namestnikov;

2. na občino Preddvor: 4 odposlanci in 2 namestnika — 2 zastopnika in 1 namestnik;

3. na občinsko skupino Cerklje—Predoslje—Šenčur—Velesovo—Voglje: 2 odposlanca in 1 namestnik — 1 zastopnik in 1 namestnik;

4. na občinsko skupino Hrastje—Sv. Jošt—Mavčiče—Naklo—Smlednik—Stražišče: 2 odposlanca in 1 namestnik — 1 zastopnik in 1 namestnik.

Volitev odposlancev in zastopnikov se vrši javno in pismeno, ter se daje volilcu na izvoljo, da svoje može na glasovnici napisane:

a) osebno odda volilni komisiji,

b) glasovnico pošlje volilni komisiji s pošto.

Vsak volilec se mora izkazati z od načelnštva doposlano mu izkaznico, ter se na glasovnice brez izkaznic ne bo oziralo.

Tisti volilci, ki volijo tako, da dopošljejo napisane glasovnice s pošto, morajo svoje glasovnice z izkaznicami vred takoj poslati, da jih najkasneje do 5. aprila 1914 do 1/2 12. ure dopoldne dobi volilna komisija. Po preteku časa, določenega za osebno oddajanje glasovnic, se bode takoj pričelo s štetjem glasov. Na glasovnice, dospele med štetjem glasov, se ne bode več oziralo. Glasovnice in izkaznice, doposlane s pošto, morajo se frankirati, ker se jih sicer ne prevzame.

Vsaka občina, oziroma občinska skupina voli sama zase njej pripadajoče število odposlancev ali zastopnikov.

Izkaznice in glasovnice se bodo pravočasno doposlale delodajalcem, ter se istim nalaga dolžnost, da taiste, ki so namenjene delodajalcem, tem takoj oddajo.

Načelnštvo okrajne bolniške blagajne v Kranju,

dne 9. marca 1914.

Načelnik:

Ciril Pirc.

Lovro Rebolj v Kranju

Glavni trg

20 52-9

Trgovina z moško obleko. — Prodaja raznega sukna in štofov za moške obleke. — Ravno tam lastna delavnica za obleke, ki se po naročilu dobro, ceno in nujno izgotove.

Kokriško predmestje

v lastni hiši zaloga šivalnih strojev in potrebščin. Ravno tam gostilna, kjer točim najboljša vina in pivo ter postrežem vedno z dobrimi gorkimi in mrzlimi jedili.

Imam tudi obrt za nakup in prodajo posestev in zemljišč.

kljivost pri reklamacijskem postopanju na mestnem magistratu v Kranju. Da deželni odbor nima nikake ingerence na reklamacijsko postopanje, je jasno; zato je vendar c. kr. okrajno glavarstvo in deželna vlada, ali Pegan ni prišel na nobeno boljšo misel in si je nepravilnosti pri reklamacijah naravnost izmislil. Tako mora nositi štrik okoli vrata, a lahko pove na polna usta, da če bodo klerikalci hoteli zadržati ta štrik, jim bo ostala v rokah prazna zanjka.

Veliko lopovščino so klerikalci storili z nepotrjenjem dveh naprednih mandatov, Lavrenčiča in Mazelleta. Zavzeli so se zato, da se dež. zbor pravočasno razpusti, ker so upali s hitrimi volitvami decimirati narodno-napredno zastopstvo. A ko so videli, da prihaja opozicija v istem številu v deželno zbornico, so zgolj iz same hudobije razveljavili gori imenovana mandata, vzlic protestu naprednih zastopnikov in vzlic protestu deželnega predsednika.

Videli so klerikalci, da jim prede slaba in prišli so na enostavno misel, popraviti volilno reformo za deželo Kranjsko. Sklicevali so se na nejasnosti, ki jih vsebuje sedanji volilni zakon. Sicer je ta volilni zakon njih delo, a napredni poslanci so pokazali dobro voljo in so bili pripravljani k skupnemu delu. Predložili pa so klerikalci načrt nove volilne reforme, ki je bil nesprijemljiv. Povišati so hoteli število zastopnikov kmetijskih občin od 16 na 20 ter dati istim dva zastopnika v deželnem odboru. Vrh tega pa naj bi z mesti volili vsi oni kmetje, ki plačujejo kak vinar davka v mestih in priklopiti so hoteli mestom tudi še vse industrijske kraje. Da na te zahteve napredni poslanci niso mogli pristati, je očitno in tako se je razbila volilna reforma.

Govornik pojasnjuje nadalje temeljito deželni proračun. Najeti bo treba 6,400.000 kron novega posojila in sicer 2,000.000 za Završnico in 4,400.000 v pokritje dolga, ki ga je klerikalna večina dež. odbora najela pri melioracijskem fondu. Z najetjem tega posojila naj bi bilo izbrisano vse brezumno klerikalno gospodarstvo. A gospodje, ki trosijo take vesti po svetu, ne povedo obenem tudi, da bo treba teh 6,400.000 kron tudi obrestovati. Odkar je prešlo deželno gospodarstvo v klerikalne roke, se letni deficiti množe v geometrični progresiji. Dočim je bilo l. 1908 še nekaj prebitka, imamo koncem leta 1913 že velikanski deficit. In v pokritje tega deficita so naložili kranjskemu prebivalstvu naravnost neznosne nove davščine. 1,600.000 kron naj bi donášali novi davki, to se pravi: povišali so deželne doklade na užitnino, kar za 105%, ki bodo večinoma zadele ravno najrevnejše sloje. Posebno kruto bo to občutil dolenski vinogradnik, ki je navezan na prodajo vina v deželi sami. Povišanje naklade na vino bo moralo uplivati na producente in tako smo doživeli čudno dejstvo, da S. L. S. spravlja lastnega volilca na kant. A tudi najnižji sloji bodo kaj hudo občutili to dobrosrčnost deželnozborske večine. Pa pride dr. E. Krek in pravi, da je davek na užitnino najpravičnejši davek na svetu. Takorekoč prostovoljen davek je, kajti kdor tega davka noče plačati, ima enostavno pot; ni mu treba piti vina, ni mu treba jesti mesa. Tako zasmehuje katoliški poslanec one sloje, v katerih pravzaprav tiči moč klerikalne stranke.

valo! Povedati vam hočem, kako mislim to delo pričeti. Kar naj ima uspeh, se more zaporedoma vrstiti. Pričeli bomo torej tudi mi po vrsti, kakor to delate v Jonquieru pri plesu.“

Jutri, v ponedeljek bom spovedoval stare može in ženice. To ne bo mnogo.

V torek, otroke. To bo kmalu pri kraju.

V sredo, mlade fante in dekleta. To bo dolgo trpelo.

V četrtek, može. Napravili bomo na kratko.

V petek, ženske. Rekel bom, ne delajte sitnosti.

V soboto, mlinarja . . . Cel dan samo za njega, to ne bo premnogo . . .

In ako bomo v nedeljo gotovi, bomo zelo srečni.

Vidite, otroci, kadar je rž zrela, jo je treba požeti; kadar je vino pretočeno, treba je je piti. Tu imamo pa dovolj umazanega perila, tega je treba prati, in pošteno prati.

Božji blagoslov bodi z vami, Amen!

* * *

Kakor rečeno, tako storjeno! Z lugom se ni štedilo.

Od te znamenite nedelje so zaslovele čednosti Cucugnancev na deset ur v okolici.

In dobri abbé Martin, srečen in poln veselja, je včeraj v noči sanjal, da je, obdan od vse svoje črede, v bleščeči procesiji sredi gorečih sveč in oblaku dišečega kadila ter spremljan od zbora otrok, ki so peli tedeum, stopical jasno pot navzgor, ki vodi v božje mesto.

Da pa pokažejo klerikalci svojo posebno ljubezen do mest in svojo popolno nepristranost in poštenost, so te nove davke diferencirali. Kmetu so povišali davke le za 15%, kateri pa se mu bo v veliki meri povrnil vsled novega cestnega zakona. Obdačili so pa zato za 105% mesta in trge z edinim namenom, da znosijo svojo jezo nad temi neposlušnimi volilci.

Najostudnejše pa so ravnali z regulacijo učiteljskih plač. Država je naložila nove davke in iz teh odkazala deželi kranjski nad 800.000 kron v namen, da se regulirajo plače našemu najbednejšemu stanu — učiteljem. A klerikalci rabijo za njih zavoženo gospodarstvo denar. Zato so skovali nov šolski zakon in napravili med njim in med regulacijo junktim. Šolski zakon pa so napravili nalašč tako, da ga nobena vlada ne more predložiti v najvišje potrjenje. Sprejeli so v ta zakon določbe, ki bijejo naravnost v obraz moralnemu čutu. Poleg malenkostnega povišanja so ustanovili n. pr. takozvani disciplinarni svet, ki bi obstojal iz 8 članov, katerih 7 imenuje deželni odbor in enega višji sodni dvor. Dočim se je sedaj učitelj lahko pritožil na okrajni šolski svet, na dež. šolski svet in na naučno ministrstvo, bi sedaj sploh ne imel več kake pritožne poti. Disciplinarni svet je prva in zadnja inštanca za učitelja. To je gorostasnost, ki ne bo dobila nikdar najvišje sankcije. Da pa tudi pri tej točki pokažejo svojo ljubezen do učiteljev, so sprejeli v novi šolski zakon med drugim tudi določbo, da se lahko vsakega učitelja, ki se pregreši zoper vero in nravnost, brez vsega izključi. Ko bi obveljala ta določba, bi bilo le treba, da se kak učitelj zameri svojemu župniku in brez pardona bi bil na cesti.

Treba torej, da povzdignemo vse sile, da končno zatremo koruptnost in nemoralno vladajoče klerikalne klike na Kranjskem. (Viharno, dolgotrajno odobravanje.)

G. Makso Fock predlaga na to: Zbrani volilci izrekajo svojemu deželnemu poslancu g. dr. Karl Trillerju popolno priznanje in neomejeno zaupanje ter ga prosijo, da zasleduje tudi nadalje tako možato in dosledno kakor sedaj umazane cilje deželnozborske večine.

Predlog se sprejme z velikim navdušenjem enoglasno.

Besedo povzame nato dr. Ivan Tavčar (viharno, navdušeno ploskanje), ki se dotakne najprve popravkov dež. odbora, ki jih je morala sprejeti v zadnji številki „Sava“. Ako človek prebere razsodbo deželnega sodišča, ne verjame samemu sebi. Velika je moč naše tiskane besede, velika je moč časopisja in največja zasluga mu gre pri opravičeni kritiki gospodarstva naših klerikalcev. To je sprevidel dež. odbor in zelo se boji časopisja. S popravki je imel očitni namen, napredne slovenske liste uničiti ter onemogočiti vsako kritiko. Z vso spoštljivostjo se je približati sodbam onih, ki dele kruh pravice. A v tem slučaju so bila veljavna dva načela: Prvič, pošiljati popravke v katerikoli dobi, torej eventualno tudi po desetih letih in drugič, popravljati tudi ono, kar ne spada neposredno v delokrog popravljačega urada. Ako bi ta razsodba obveljala v praksi bi n. pr. dež. odbor, ako bi pisali da je dr. Zajc antialkoholik, lahko poslal popravek, da ni res, da je dr. Zajc antialkoholik, ampak je res, da je alkoholik itd. itd. Take sodbe izpodkopljujejo ono, kar je najbolj potrebno našemu ljudstvu: zupanje v pravico pravosodja.

Čital je v „Slovenu“ dopis z Dolenskega, v katerem se častita klerikalcem, da so izvedli tako sijajni finančni načrt in da je zgolj liberalna nevoščljivost, če naprednjakl ta načrt tako ostro obsojajo. Ta sijajni finančni načrt pa obstoja v tem, da niso klerikalci našli drugega izhoda, kakor povišati doklade. To pa zna vsak politični otrok in ni treba šele dr. Kreka, ki vleče le plačo moralnega profesorja v Ljubljani, nego tudi plačo državnega poslanca. Tem ložje pa je prenašati to očitjanje nevoščljivosti, ker je prišlo iz ust vseh onih odpadkov, ki jih je narodno-napredna stranka odvrгла. V tem hipu, ko je predložila klerikalna stranka tak deželni proračun, je izgubila pravico imenovati se še nadalje „Ljudsko“ stranko. Glavna modrost jim je bila, da so povišali doklade na nečloveški način za 105%. In Krek se drzne še ponašati se s svojimi načeli. Ko bi bil res oni veliki socialni politik, bi moral po celi deželi nastopiti proti takemu nečutenemu povišanju in dekan Koblar bi mu moral poleg trobiti.

Oni klerikalci, ki imajo v Ljubljani svoje antialkoholno društvo „Sveta vojska“, ki je sicer po besedah posl. Ribnikarja, vedno žejna, oni klerikalci so dvignili naklado na vino za 105%. Posledica tega bo, da bo delavec in kmet, kateremu bo vino predrago, posegel zopet po žganju. 2 milijona bodo iz teh najrevnejših slojev izprešali in škandal je, da zagovarja to stranka, ki se imenuje ljudska.

A tudi obrtnik bo občutil te dobrote in to ljubezen, ki obstoja edino v tem, da se poviša obrtni davek. Tudi tu bo posledica, da se bo polastil obrtnika obup in da se bo pospeševalo izseljevanje. In ni se čuditi temu. Če država mirno

dopušča vsa ta brezmejna lopovstva klerikalne stranke no Kranjskem, ne sme tarnati, ako se ljudstvo izseljuje v Ameriko ali celo v nesrečno Srbijo. Saj je bil naravnost markanten slučaj v deželni zbornici, ko je vprašal dež. predsednika Schwarz ob prilike volilne reforme, ako more vlada zagovarjati tak načrt, in se dr. Lampe oglasi: „Saj ga ni nihče vprašal.“ Ako centralna vlada vse to mirno dopušča in prenaša, se ne sme čuditi posledicam.

Dež. odbor hoče škodovati mestom, v prvi vrsti Ljubljani in skupni interesi vežejo vsa mesta in trge. Nikakor ne gre, da bi mesta plačevala vse, a ne imela nikakih pravic. Nikakor ne gre, da bi kmet živel izključno samo na stroške mestov. Povišanje in diferenciranje doklad bo odprlo marsikateremu klerikalnemu volilcu oči. Če mu jih pa ne bi, je podoben onemu kozličku, ki gre prostovoljno v mesnico ali onemu človeku, ki je najbolj srečen tedaj, če mora čimprej po lojtri na gavge. Treba toraj, da povzdignejo vsi mestni volilci klic: „Mi se ne damo odreti.“ (Viharno odobravanje.)

G. J. Sajovic predlaga sledečo resolucijo:

1. Shod volilcev dne 11. marca 1914 v Kranju protestira kar najodločneje proti povišanju deželnih doklad, s katerim se mesto Kranj obremeni za letnih okroglih 25.000 kron.

2. Shod volilcev obžaluje, da je deželni zbor oziroma večina tega tudi pri tej priliki zastopala pogubonosno načelo, iztisniti iz mest kolikor največ mogoče in so se pri tej priliki za 105% povišale fiste doklade, ki bodo najobčutnejše zadele najrevnejš del prebivalstva.

3. Shod volilcev konstatira, da je mesto Kranj zelo občutno s to doklado prizadeto, obenem pa konstatira tudi, da mesto Kranj ničesar od dežele ne dobi in da je povišanje deželnih doklad oprto ne na razliko davkoplačevalcev, nego na razliko volilcev posameznih političnih strank; zagadelj je shod volilcev trdno prepričan, da je taka gospodarska politika dežele nadvse krivična in nevzdržljiva.

4. Shod volilcev odobruje vse korake, katere so storili poslanci narodno-napredne stranke v obrambo mestnih pravic in naroča svojemu poslancu, da vztraja v neizprosnih opoziciji zoper pogubno in krivično gospodarstvo deželnozborske večine.“

Končno se g. C. Pirc še pristrčno zahvaljuje tako dr. K. Trillerju kakor tudi dr. Iv. Tavčarju za temeljite referate, ki sta jih podala. Vsem iz srca govori, če naproša oba gospoda poslanca, da se kmalu zopet oglasita.

Tako se je končal ta impozantni shod, na katerem so navzoči volilci opetovano dali duška svojemu ogorčenju nad pogubonosnim delovanjem takozvane S. L. S. Odhajajočim poslancem je občinstvo prirejalo še srčne ovacije in v snežnem viharju je bilo čuti po vsem Glavnem trgu navdušeno: Živio dr. Tavčar! Živio dr. Triller.

POLITIČNI PREGLED.

Državni zbor.

Minoli četrtek se je vršila druga seja drž. zbora v tem zasedanju. Čehi tirajo obstrukcijo naprej. Kak smisel naj ima ta obstrukcija, menda obstrukcionisti sami ne vedo. Štirinajst let že obstruirajo Čehi v drž. zboru, a niti ena teh obstrukcij jim ni prinesla koristi. In naposled se mora naveličati vsakdo tega sistematičnega ubijanja parlamentarizma v Avstriji. Končno bi morali Čehi že enkrat uvideti, da niso sami v Avstriji, ampak da živi tu še cela vrsta drugih narodov, ki prav kravavo potrebujejo parlament.

Avstrijsko-črnogorski spopad na meji.

Neka stotnija avstrijske pehote je napadla črnogorsko patroljo obstoječo iz 4 mož in enega podčastnika. Boj se je vršil v bližini Sjenokosa tik ob meji med Sandžakom in Bosno. Avstrijski vojaki so stali na nekem holmu, ki obvlada Sjenokos. Kraj, kjer so stali Avstrijci, je bil do izbruha balkanske vojne od Turkov zaseden, o čemer pričajo tudi obmejne hišice, ki stoje še danes tam. Svoj čas so srbske čete zasedle te vrhove in jih potem predale Črni gori. Avstro-Ogrska ni storila nikdar korakov, iz katerih bi se dalo sklepati, da je zahtevala te vrhove za sebe; vsled tega sklepajo tudi Črnogorci, da se je izvršil napad na črnogorskem ozemlju. Črnogorci pravijo, da so Avstrijci oddali kakih 20 strelcev. Štirje Črnogorci so bili ustreljeni, poveljnik ranjen. Okrajni predstojnik v Čajnicah poroča nadalje, da je pred bojem prišel v Metalko, ter zahteval, da Črnogorci zapuste Sjenokos, ker pripadajo ti vrhovi Avstriji. Črnogorski častnik se je temu upiral in izjavil, da so vrhovi črnogorski. Ko se je okrajni predstojnik vrnil na avstrijska tla, je dal vrhove napasti od vojaštva. Stojita si torej dve trditvi nasproti in obžalovati je le, da je morala teči kri, dočim bi se bila dala zadeva uravnati tudi brez boja, kar je razvidno iz dejstva, da je prišlo po boju faktično do razgovora med okrajnim glavarjem v Metalki in okrajnim predstojnikom v Čajnicah.

Telefon na Gorenjskem.

Telefon je v današnjem prometnem življenju tako za daljni kakor za lokalni promet občilo različne važnosti. Dežela Kranjska je doslej glede telefonskih naprav jako na slabem. Razun mesta Ljubljane ni nobeden naših krajev deležen ugodnosti interurbannega telefonskega prometa. Tudi Gorenjska stran nima telefona. O gospodarski vrednosti telefonske naprave govoriti je pač odveč, saj so ugodnosti telefonskega občila zlasti za kupčijsko poslovanje notorične. Telefon je danes naravnost nepogrešna naprava zlasti v takih krajih, ki so kakor naša Gorenjska ustvarjeni za letovišča in letišča, za tujski promet in turistik. Obstoječe žalostne razmere je pač nujno potrebno izboljšati. Zastaviti bo vse sile, da pride tudi na Gorenjskem do izgraditve telefonskega omrežja. Živa je potreba telefonske naprave na Gorenjskem. Priznava jo tudi poštna uprava sama.

Ob graditvi novih telefonskih črt so podane največje težave v tem, da država zahteva za graditev novih telefonskih mrež od strani interesentov 50% ni prispevek k gradbenim stroškom. Zagotovitev gradbenih prispevkov je pa absolutno potrebna, sicer je vsako prizadevanje za telefonske naprave brezuspešno. Ako hočemo dobiti na Gorenjskem telefonsko napravo, je neogibno potrebno, da pokažejo lokalni interesente, kakor so občine, denarni in gospodarski zavodi, ter posamezni kupčijski in privatni interesente primerno požrtvovalnost. Marsikom se zdi upravičeno čudno, da se od interesentov zahteva prispevke k gradbenim stroškom za telefonske naprave, ki so last države in državi donajajo dohodke. Ali obstoječi postavniki predpisi za graditev novih telefonskih prog so taki, da je interesentom plačati za napravo novih telefonskih zvez 50% gradbenih stroškov. Plačilo gradbenih prispevkov, ki se zahtevajo od interesentov, je torej faktor, s katerim treba tudi pri nas absolutno računati. Dokler niso zbrani prispevki, ni računati s tem, da bi prišlo do uresničenja novega telefonskega projekta. Država je itak s krediti za telefonske naprave na tesnem in se ob prošnjah za graditve novih telefonskih omrežij takoj oprime izgovora, da interesente niso izpolnili stavljenih zahtev. V Avstriji čaka veliko število novih telefonskih projektov na izgraditev, pri katerih so interesente že vse storili, kar je država zahtevala na gradbenih prispevkih. Če hočemo torej, da pri nas odpravimo žalostno prometno zaostalost v telefonskih napravah, se ne bo ogniti plačilu gradbenih prispevkov.

Prizadevanje pridobiti Gorenjski telefonsko interurbano omrežje sega daleč nazaj. Navzlic intenzivnemu mnogostranskemu prizadevanju ni bilo doslej mogoče, zadovoljivo rešiti telefonsko vprašanje. Glavna težkoča, na katero je namerjala akcija, je obstajala v tem, da ni gradbenih prispevkov. Pred leti je trgovska in obrtniška zbornica po trdem naporu zmožla doseči 10% ne prispevke k stroškom za napravo telefonske črte med najvažnejšimi gorenjskimi kraji, ali trgovinsko ministrstvo je izgraditve telefonske proge pod takimi pogoji odklonilo ter vztrajalo pri zahtevi 50% njih prispevkov. Med tem so bile oglašene nove želje. Podražili pa so se tudi napravnih stroški. Trgovska in obrtniška zbornica se je spričo tega obrnila do c. kr. poštnega in brzojavnega ravnateljstva ter prosila, da izdela nov projekt za telefonsko omrežje po Gorenjskem. Poštno in brzojavno ravnateljstvo je tej prošnji ustreglo ter izdelalo nov načrt.

Nova projektirana interurbana telefonska proga bi šla iz Ljubljane čez Št. Vid, Medvode, Škofjo Loko, Kranj, Radovljico, Zirovnico, Jesenice, Mojstrano, Kranjsko Goro do Bele Peči. Hkratu bi se gradile proge Kranj — Tržič in Radovljica — Lesce — Bled — Bohinjska Bistrica. V navedenih krajih bi se napravile javne govorilnice na poštinih uradih. Če bi se v posameznih krajih oglasilo dovolj veliko število interesentov za naročniške postaje, bi se v takih krajih napravilo tudi lokalno telefonsko omrežje, kakor je na primer v Ljubljani. Lokalno telefonsko omrežje omogoča telefonske pogovore tudi v kraju samem. Lokalno telefonsko omrežje bi bilo zlasti za Bled gotovo jako na mestu.

Gradbeni stroški za celotno telefonsko omrežje znašajo glasom projekta okroglo 201.500 K. Tridesetodstotni prispevki interesentov znašajo torej okroglo 60.500 K za celo, gori opisano omrežje.

Na prošnjo trgovske in obrtniške zbornice je c. kr. poštno in brzojavno ravnateljstvo sestavilo proračun za gorenjsko telefonsko omrežje na ta način, da so razvidni stroški za posamezne dele celotne telefonske proge. Ako bi v vseh krajih, katere bi prepreglo predmetno telefonsko omrežje, ne bilo mogoče dobiti na strani interesentov potrebnih prispevkov, je jako mogoče začetkoma eventualno doseči saj delno izgraditev gorenjskega telefonskega omrežja. Pričakovati je, da s to eventualnostjo ne bo računati, saj je telefonsko vprašanje za Gorenjsko stran naše dežele tako velike gospodarske važnosti, da je pač nadejati v vseh krajih odziva, ki bo omogočil izvršiti projekt v celoti.

Tak je tedaj projekt za napravo telefonskega omrežja po Gorenjskem. Prevažno prometno vpra-

šanje je in zasluži moralno in materialno podporo vseh faktorjev v deželi, katerim je pri srcu gospodarska povzdiga najbolj razvitega dela naše dežele. Na Gorenjskem je dokaj industrije.

Čvrsto je razvita na Gorenjskem obrtnost. Živahna je v teh krajih trgovina. Vrhutega je Gorenjska po svojih številnih naravnih lepotah kakor ustvarjena za tujski promet, za letovišča in za turistik. Osobito za razvoj tujskega prometa na Gorenjskem je telefonsko občilo živo potrebno. Električno razsvetljava in telefon letoviščarji najtežje pogrešajo. Uresničenje telefonskega projekta bi v mogočni meri zaslonilo industrijo in kupčijo na Gorenjskem ter brezdvomno jako ugodno učinkovalo na razvoj in povzdigo tujskega in turistskega prometa. V takih razmerah je pač v občnem interesu nujno želeli, da se lokalni interesente na Gorenjskem pokažejo uvidevne in požrtvovalne ter po svojih najboljših močeh prispevajo k stroškom za zgraditev telefonske mreže na Gorenjskem. Težavno in zamudno akcijo, ki ima namen zbrati potrebne prispevke pri lokalnih interesentih na Gorenjskem, je prevzela trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko, ker je uspeh take akcije le tedaj mogoč, če vodi to zbiralno delo eno mesto.

DOPISI.

Stražišče. Postni čas v Stražišču. Kakor drugod, tako smo tudi pri nas nastopili postni čas. Ni se pa pričel samo post, ampak tudi izpraševanje za velikonočno spoved. Oznanjevali so v cerkvi, da se mora vsak faran udeležiti izpraševanja v stari šoli ob določenem času. Ker je bilo povelje resno, so se vselej v polnem številu udeležili zdaj eni, zdaj drugi. Posebno radovedno so hodili poslušati novega kaplana g. Martina Dimnika, kateri je govoril o moškem ali ženskem spolu popolnoma nedostojno: n. pr. deklicam od 14-16 leta se je tako umazano izrazil, da še sploh niso imele povoda do sedaj kaj takega premišljati. Ko so prišli otroci domov, so jih stariši vprašali: „No, kaj so pa vam povedali g. kaplan pri izpraševanju, ali so vas kaj vprašali verouka?“ Toda žalibog v verouku ni vedela nobena deklica nič povedati, ampak vedle so vse kaj drugega, česar pred izpraševanjem še niso, namreč o fantih, kako po noči na vasi kličejo dekleta i. t. d. Govoril je tudi o raznih nalezljivih spolnih boleznih. Pripomnil je še celo, da matere, katere ne povedo svojim otrokom od 14—16 leta vseh skrivnosti zakonskega življenja, niso dosti vredne. „Toraj vprašajte jih doma, če bi pa mati ali oče ne hotela povedati, pa pridite k meni v župnišče ali pa v spovednico, vam bom pa jaz razložil.“

Starejšim dekletam je pa nekoliko razlagal o smrtnem grehu. Posebno za velik smrtni greh je smatral to, če se fant in dekle srečata na razpotju, ne da bi šla vsak svojo pot, ampak se ustavi in govorita na cesti. — Vprašamo g. kaplana, če je smrtni greh govoriti na cesti in kakšni greh ima potem on, ker govori skoraj vsak večer ne na cesti, ampak v bolj skritem kraju, namreč v poštnem uradu. z neko gdč. učiteljico? Ker razne stranke niso s tem zadovoljne, radi tega opozarjamo omenjeno učiteljico in g. kaplana, da poštni urad ni pripravna soba za ljubavne sestanke.

Ako bodeta omenjeni osebi še tako delali, kakor delati sedaj, bomo primorani v najkrajšem času vse potrebno storiti.

Seja mestnega zastopa v Kranju

dne 6. marca 1914.

Zapisnik zadnje seje se na predlog g. Ivana Jagodica brez čitanja soglasno odobri. Poročila županstva: C. kr. okrajno glavarstvo je odstopilo anonimno pritožbo radi draginje mesa in radi nerednosti po mesnicah, ker mesarji zavijajo meso v grd, umazan papir. Glede cen ne more občinski odbor prav nič vplivati na mesarje, pač pa se naroči županstvu, da opozori vse mesarje na predpis, da imajo meso zavijati v lep in snažen papir, kajti v nasprotnem slučaju se jih bo naznanilo obrtni oblasti. — Svoj čas se je vsled sklepa občinskega odbora vložila pritožba na poštno in brzojavno ravnateljstvo radi skrajšanja uradnih ur ob nedeljah in praznikih na tukajšnjem poštnem uradu. Na to pritožbo je poštno ravnateljstvo v Trstu sledeče odgovorilo:

C. kr. poštno in brzojavno ravnateljstvo ne more glede na določbe, veljavne za nedeljski počitek na c. kr. poštinih uradih, spremeniti dnevne službenega časa, ki je določen za odnotni poštni in brzojavni urad ob nedeljah in praznikih. Podaljšanje uradnih ur za poštno službo ob imenovanih dnevih ni neobhodno potrebno, za brzojavno službo pa je dovolj preskrbljeno, ker se tudi od 10. ure dop. do 12. ure opoldne poštni organ vedno v uradu nahaja, da sprejema brzojavke od strank in odpošilja. Razun tega je poštni in brzojavni urad po splošnih določbah dolžan državne in službene brzojavke ter take zasebne brzojavke, ki se nanašajo na nezgode vsake vrste, če je mogoče, tudi izven uradnih ur sprejemati ter kolikor mogoče hitro odpošiljati. Podaljšanje uradnih ur za brzojavno službo ob delavnikih od 6. do 8. ure zvečer se bo moglo v pretres

vzeti šele po izvršeni pomnožitvi osobja na odnotnem poštnem uradu. — Se vzame naznanje.

C. kr. okrajno glavarstvo je poslalo rešitev pritožbe nekaterih prebivalcev Kokrskega predmestja radi obcestnih odriščev na državni cesti od „Bekselsna“ do železnega mostu s poročilom, da se tozadevni želji za odstranitev odriščev ugoditi ne more in ne sme. — Mestnemu županstvu je došla ovadba, da je g. Franc Suhálnik napravil pri svojem vrtu ob občinski poti 71 metrov nove mrežaste ograje brez vsakega tozadevnega stavbnega dovoljenja. Zadeva se odstopi stavbnemu odseku z naročilom, da razpiše na licu mesta komisijonalni ogled. — Gospod Janko Sajovic je mestnemu županstvu izročil 104 K za mestni ubožni zaklad, kot del noveletne odkupnine tukajšnjih gospodov trgovcev. Županstvo se je imenovanemu gospodu zahvalilo za velikodušni dar s prošnjo, da blagovolj zahvalo tolmačiti vsem gg. darovalcem.

Mestni računi za leto 1913. V imenu finančnega odseka poroča g. F. Šavnik. Račun mestne občine za leto 1913 izkazuje prejemkov: I. Obligacije K 508.20. II. Posestva K 7526.77. III. Pravice K 3276.—. IV. Naklade K 25218.31. V. Pristojbine K 1099.69. VI. Mestno kopališče K 87.98. VII. Vodovod K 9971.52. VIII. Razni dohodki K 741.63. IX. Mostna tehtnica pri kolodvoru K 50.— Skupaj torej K 48480.10. Stanje blagajnice dne 1. januarja 1913 K 11748.92. Skupaj K 60229.02. Izdatkov pa: I. Davki K 755.61. II. Zavarovanja mestnih poslopij K 80.07. III. Popravljanja K 11304.56. IV. Ljudska šola K 4320.—. V. Obrtno nadaljevalna šola K 900.—. VI. Gimnazija K 9097.03. VII. Plače in prispevki K 7824.28. VIII. Potrebnščine za pisarno K 664.77. IX. Razsvetljava mesta K 1092.15. X. Ceste, trgi, stopnice in vodotoki K 854.03. XI. Novi vodovod K 10229.45. XII. Mestno kopališče K 16.30. XIII. Razni stroški K 6250.64. XIV. Električna razsvetljava mosta in pota na kolodvor K 535.36. XV. Električna razsvetljava mesta K 314.50. Skupaj K 54367.18. — Dohodkov je torej bilo K 60229.02, izdatkov pa K 54367.18, stanje blagajnice dne 31. decembra 1913 K 5861.84.

Račun ubožnega zaklada in sirotišnice za leto 1913. Prejemkov K 4239.12, izdatkov K 4075.93, prebitka torej K 463.19.

Revizorja občinske blagajne sta pregledala blagajniške knjige občinskega zaklada, ubožnega zaklada, ustanov in klavnice, jih primerjala s prilogi in našla v popolnem soglasju in v najlepšem redu ter izjavila, da se bilance navedenih računov popolnoma strinjajo in soglašajo s knjigami. Na to so bili vsi računi in računski zaključki soglasno sprejeti in odobreni.

Konec prih.

DNEVNE VESTI.

Zvišanje deželni doklad. Kakor poročajo listi, je famozni finančni načrt našega deželnega odbora že dobil sankcijo. Vlada je šla proti vsem protestom prizadetih krogov ter ustregla klerikalcem. S tem je vlada potrdila nečloveško izmuzganje kranjskega direktnega in indirektnega davkoplačevalca. In mudilo se ji je. Niti toliko časa si ni vzela, da bi bila ta načrt preštudirala. Čemu bi si tudi v ministrstvu bellili glave!? Od našega Stürgkha se vendar ne more zahtevati pozitivnega dela. Pa še zdaj, v času, ko je afera Šviha tako neznansko kompromotirala vlado. Nastavljanje špijnov, konfidentov in agentov-provokaterjev je vendar dosti uspešnejše. Pri tem delu lahko pogreša človek vseh možgan! Zajemati je treba le iz dispozicijskega fonda ter si kupiti propalic. Pa še nekaj drugega je bilo bržčas merodajno za vlado, da je tako hitela ustreči klerikalcem. V državnem zboru ima vlada nesigurno večino, a pod streho mora spraviti finančno predlogo, brambni zakon, bosanske železnice. Glasov potrebuje vlada in — kupila si jih je!

Salomonska razsodba. C. kr. deželna sodnija nas je torej obsodila, da priobčimo popravkarske izrodke deželnega odbora. V veliko zabavo naših čitateljev smo rade volje ustregli tej zahtevi že radi tega, da spoznajo naši bralci dejansko, s katerimi sredstvi se skušajo klerikalci vzdržati na krmilu. Saj je postni čas in nekoliko zabave je pač treba. Naj torej predysem povemo, kakšen senat je izrekel to sodbo: Predsedoval je c. kr. dvorni svetnik Pajk, asistirali pa so mu c. kr. višje deželne sodnije svetnik Vedernjak, c. kr. deželno sodna svetnika Milčinski in dr. Papež. Vsi ti c. kr. gospodje svetniki so seveda po svojem najboljšem pravnem prepričanju razsodili prvič, da popravek po § 19 tisk. zak. nikdar ne zastara in drugič, da sme vsak urad popravljati tudi to, kar ne spada v njegov delokrog, torej kratko malo vse. O tej modri razsodbi poročamo v uvodnem članku, ki je pa pravzaprav namenjen generalni prokuraturi; za gospoda dvornega svetnika Pajka ga namreč nismo pisali! So pač čudna pota avstrijske justice, a čuditi se temu ni, ker ima ta blagohotna dama zavezane oči. Sicer pri teh naravnost zlobnih popravkih dež. odbora ni bilo treba ravno posebno hitrega uma, ampak treba bi se bilo postaviti na stališče dejanskega položaja. A sv. Birokracij je hotel imeti orgijo in ker smo v Avstriji, se mu je to tudi izvrstno posrečilo. In doživeli smo krasni prizor: Deželni odbor v objemu deželne sodnije! Kako pravi že

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih

brez odbitka rentnega
davka.

4 3 / 4 0 / 0

brez odbitka rentnega
davka.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

10 52-11

9-11

RUDOLF RUS

urar in trgovec

poleg lekarne v Kranju.

Ustanovljeno leta 1885.

Prva in največja za-
loga ur, zlatnine in
srebrnine. — Vsake
vrste ščipalniki in
očala. Ročne in žepne električne svetilke.

Najnižje cene brez konkurence. Ceniki zastoj in poštnine prosti.

M. Rant - Kranj

trgovina s špecerijskim in galanterijskim blagom

Trbovljski in češki premog.

Nakup suhih gob in deželnih pridelkov.

Kolodvorska restavracija

priporoča

8 52-11

vedno sveže Budjeviško pivo
ter pristna vina in dobro kuhinjo

Tiskarna „Sava“ v Kranju

Vizitke, poročna naznanila, zavitke, pisma,
račune, bolete, jukste, vabila, lepaki, posmrt-
nice, cirkularji, troškovniki, letaki, trgovske
karte, knjige v vseh velikostih, brošure, ča-
sopisi ter vsa v to stroko spadajoča dela.

CYCLES

KINTA
K.C.L.

Zahtevajte
cenik.

KINTA-KOLESA

so splošno priljubljeni, ker so nedosežni v
teku in trpežnosti. Blagovolite si jih ogledati
pri tvrdki

KARL ČAMERNIK & Ko.

Špecijalna trgovina s kolesi, motorji,
avtomobili in posameznimi deli.

Mehanična delavnica in garaža.

10-107

LJUBLJANA

samo Dunajska cesta 9-12

Kreditno društvo v Kranju

registrovana zadruga z omejeno zavezo

6-11

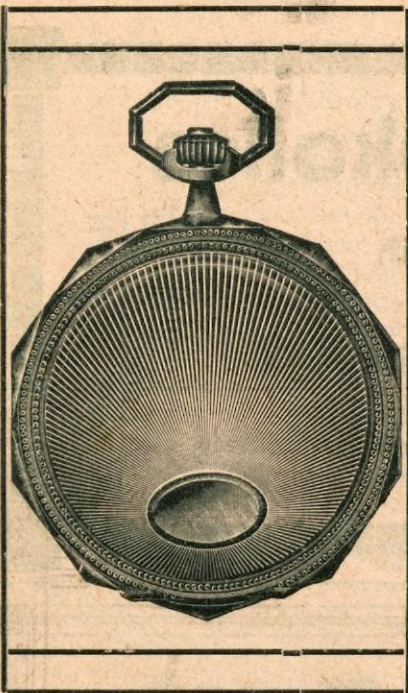
obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po

4 3 / 4 0 / 0

brez odbitka rentnega davka.

Uradne ure so vsak delavnik od 9.—12. dopoldne.

Ivan Levichnik

urar in trgovec v Kranju
Velika zaloga
ur, zlatnine in srebrnine

Optični predmeti
se nahaja odslej

na Glavnem trgu št. 186
v hiši g. dr. Štampiharja.
Cene brez konkurence
Postrežba
solidna.

Zobozdravniški in zobotehnični atelje
dr. Edv. Globočnik

okrožni zdravnik in zobozdravnik in

Fr. Holzacker

konc. zobotehnik

v Kranju

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovžu,
je slavnemu občinstvu vsak delavni
dan od 8. ure zjutraj do 5. ure po-
poldne in ob nedeljah od pol 8. ure
zjutraj do 11. ure dopoldne, izven ve-
likih praznikov na razpolago.

5 52-11

Velikonočne gnjati

16 52-11

priporoča trgovina delikates i. t. d.

Zdravko Krajnc :: Kranj

Cene po kvaliteti.

Naročila

blagovolijo naj se najkasneje do 30. t. m. doposlati.

Spomlad!

Najstarejša
trgovina

Ferd. Sajovic

v Kranju

(poprej J. C. Pleiweiss)

3 52-11

priporoča za

pomladansko sezijo

svojo bogato zalogo najnovejšega blaga za ženske in moške
obleke, kakor tudi vsega drugega manufakturnega blaga.

Svilnati robci najnovejših vzorcev.

Spomlad!

Najbolj varno naložen denar v vsem
političnem kranjskem okraju!

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

**Splošni rezervni zaklad
(lastno premoženje) nad
325.000 kron.**

Hranilnica posoja na zemljišča po $5\frac{1}{2}\%$ na leto
in na amortizacijo v 45 letih, tako da na primer
dolžnik v teku 45 let popolnoma poplača poso-
jilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsa-
kega pol leta po 3 krone.

Koncem leta 1912. je bilo
stanje hranilnih vlog nad

5 milijonov 100 tisoč kron.

Posojil na zemljišča ter posojil občinam
: **nad 4 milijone kron** :

4 $\frac{1}{2}$ %

brez odbitka rentne-
ga davka, katerega
plačuje hranilnica iz
lastnega. Narasle in
nedvignjene vložne
obresti pripisuje h ka-
pitalu vsakega pol leta
— to je dne 30. junija
in dne 31. decembra
— ne da bi bilo treba
vlagateljem se zgla-
šati radi tega pri hra-
nilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg
lastnega rezervnega zaklada mestna občina
Kranj z vsem svojim premoženjem in z vso
svojo davčno močjo. Da so hranilne vloge
res varne, priča zlasti to:

**da vlagajo v to hranilnico tudi so-
dišča denar mladoletnih otrok in
varovancev, ter župnišča cerkeni
denar.**

Ta najstarejši denarni
zavod v **Kranju**

uraduje na rotovžu

vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do
4. ure popoldne.